به نام خدا دانشگاه صنعتی امیرکبیر (پلی تکنیک تهران) دانشکده مهندسی کامپیوتر



گزارش تمرین اول درس یادگیری ماشین

پاسخ مسئلههای تشریحی

استاد درس: دكتر احسان ناظرفرد

دانشجو: فاطمه غلامزاده ۹۹۱۳۱۰۰۳

نیم سال دوم ۱۳۹۹–۱۴۰۰

سوال ١)

الف) یادگیری بانظارت: یک روش عمومی در یادگیری ماشین است که در آن مجموعهای از جفتهای ورودی-خروجی به یک سیستم ارائه شده و سیستم تلاش می کند تابعی از ورودی به خروجی را فرا گیرد. در این روش از یادگیری، دادههای آموزشی دارای برچسب هستند و در واقع آموزش پارامترها توسط این برچسبها انجام می شود. در این آموزش برچسبها نقش معلم یا ناظر را دارند و به همین دلیل معروف به یادگیری بانظارت است.

ب) یادگیری نیمه نظارتی: در این روش تعداد کمی از دادهها دارای برچسباند و تعداد زیادی از آنها برچسب ندارند و الگوریتمهای یادگیری نیمه نظارتی به گونهای هستند که یادگیریشان را با هردو دسته از دادههای برچسبدار و بدون برچسب انجام می دهند. هنگامی که دادههای بدون برچسب همراه تعداد کمی دادههای برچسبدار استفاده میشوند موجب افزایش چشمگیری در دقت یادگیری میشود. در اغلب موارد به دست آوردن داده ی برچسب دار نیاز به یک عامل انسانی با مهارت دارد و در این صورت هزینه ی فرآیند برچسبزنی بسیار زیاد است و برای دیتاستهای بزرگ عملا غیرقابل اجراست. در چنین مواردی یادگیری نیم نظارتی میتواند ارزش عملیاتی بالایی داشته باشد.

ج) یادگیری بدون نظارت: در این روش هیچ برچسبی نداریم و مدل باید خودش داده ها را براساس ویژگی هایشان جدا کند. این روش بیشتر در مسائل خوشه بندی مشاهده می شود و چون برچسبی برای نظارت درست بودن عملکرد مدل وجود ندارد به یادگیری بدون نظارت معروف است.

برخی از دلایل استفاده از یادگیری بدون نظارت:

۱) یادگیری بدون نظارت تمام الگوهای ناشناخته موجود در دادهها را کشف می کند.

۲) هزینه کمتری دارد زیرا برچسبزدن داده ها عمل پرهزینهای است اما این روش از دادههای بدون برچسب استفاده می کند.

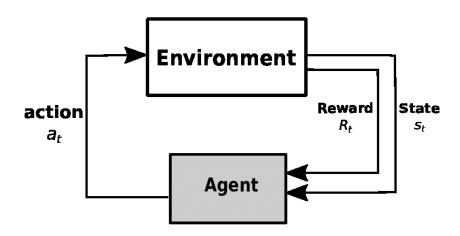
۳) روشهای بدون نظارت کمک میکنند فیچرهایی را بیابیم که میتوانند برای دستهبندی مفید باشند.

د) یادگیری تقویتی: یکی از گرایشهای یادگیری ماشین است که از روانشناسی رفتارگرایی الهام میگیرد. این روش بر رفتارهایی تمرکز دارد که ماشین باید برای بیشینه کردن پاداشش انجام دهد. یادگیری تقویتی یک عامل (agent) را قادر به یادگیری در محیطی تعاملی با استفاده از آزمون و خطاها و استفاده از بازخوردهای اعمال و تجربیات خود می سازد.

گرچه هم یادگیری نظارت شده و هم یادگیری تقویتی از نگاشت بین ورودی و خروجی استفاده میکنند، اما در یادگیری تقویتی که در آن بازخوردهای فراهم شده برای عامل مجموعه صحیحی از اعمال جهت انجام دادن یک وظیفه هستند، بر خلاف یادگیری نظارت شده از پاداشها و تنبیهها به عنوان سیگنالهایی برای رفتار مثبت و

منفی بهره برده می شود. یادگیری تقویتی در مقایسه با یادگیری نظارت نشده دارای اهداف متفاوتی است. در حالیکه هدف در یادگیری نظارت نشده پیدا کردن مشابهتها و تفاوتهای بین نقاط داده محسوب می شود، در یادگیری تقویتی هدف پیدا کردن مدل داده مناسبی است که پاداش انبارهای کل 'را برای عامل بیشینه می کند.

در این یادگیری فقط یک سیگنال به عنوان معلم داریم که تنها بیان می کند خروجی تابع مطلوب هست یا خیر، جواب اصلی را نمی گوییم. این روش در عاملها و رباتیک خیلی موضوعیت دارد. درواقع این روش از یادگیری نظارتی ضعیف تر است و زمانی سراغ این روش می آییم که نتوانیم از نظارتی استفاده کنیم. یعنی دادهها برچسب نداشته باشند. تصویر زیر ایده اساسی و عناصر در گیر در یک مدل یادگیری تقویتی را نشان می دهد.



ه) یادگیری انتقالی: به معنای استفاده از یک مدل از پیش آموزش دیده در یک کاربرد جدید است. این تکنیک امروزه در یادگیری عمیق بسیار موردتوجه است زیرا امکان آموزش شبکههای عصبی عمیق را با دادههای نسبتا کمی فراهم می کند. برای مثال، دانش به دست آمده هنگام آموزش یک مدل برای تشخیص اتومبیلها می تواند زمان ساخت یک مدل برای تشخیص کامیونها مورد استفاده قرار بگیرد.

و) دسته بندی: در مسایل دسته بندی داده های ما داری بر چسب هستند که مشخص می کند هر داده مربوط به کدام دسته است و تعداد کل دسته ها چندتا است. در این مسائل مدل به گونهای آموزش می بیند که با دریافت داده ی جدید بتواند حدس بزند آن داده به کدام دسته تعلق دارد؛ یعنی به داده های کدام دسته بیشترین شباهت را دارد. دسته بندی ها از الگوریتم های بانظارت هستند. یکی از معروف ترین مثال های مسئله ی دسته بندی، دسته بندی ایمیل ها به دو گروه pam و not spam است.

ز) رگرسیون: در فرهنگ لغت واژه رگرسیون (Regression) از لحاظ لغوی به معنی پسروی، برگشت و بازگشت است. اما از دید آمار و ریاضیات به مفهوم بازگشت به یک مقدار متوسط یا میانگین به کارمی رود. بدین معنی که

¹ total cumulative reward

برخی پدیده ها به مرور زمان از نظر کمی به طرف یک مقدار متوسط میل می کنند. رگرسیون یک فرایند آماری برای تخمین روابط بین متغیرها می باشد. این روش شامل تکنیکهای زیادی برای مدل سازی و تحلیل متغیرهای خاص و منحصر بفرد، با تمرکز بر رابطه بین متغیر وابسته و یک یا چند متغیر مستقل، می باشد. تحلیل رگرسیون خصوصاً کمک می کند در فهم اینکه چگونه مقدار متغیر وابسته با تغییر هر کدام از متغیرهای مستقل و با ثابت بودن دیگر متغیرهای مستقل تغییر می کند. تحلیل رگرسیون به صورت گسترده برای پیش بینی استفاده شده است. تحلیل رگرسیون همچنین برای شناخت ارتباط میان متغیر مستقل و وابسته و شکل این روابط استفاده شده است. در رگرسیون سعی براین است که یک عدد را به عنوان خروجی تخمین بزنیم. در رگرسیون، داده ها دارای یک برچسب عددی هستند و مدل باید به گونهای آموزش ببیند که در نهایت با دریافت یک دادهی جدید که قبال آن را ندیده است یک مقدار مناسب تخمین بزند. رگرسیون بیشتر شبیه یک تابع است (y = f(x))

ح) یادگیری برخط: در این روش داده ها به صورت متوالی و پشت سرهم در دسترس قرار می گیرند. این داده ها برای به روزرسانی بهترین مدل برای داده های آینده، در هر مرحله از یادگیری استفاده میشود. یادگیری برخط یک روش رایج است و در مواردی از یادگیری ماشین مورد استفاده قرار می گیرد که از نظر محاسباتی آموزش کل مجموعه داده غیرممکن است و نیاز به الگوریتم های خارج از هسته است. همچنین در شرایطی که لازم است الگوریتم به صورت پویا با الگوهای جدید داده ها سازگار شود، یا وقتی داده ها خود به عنوان تابعی از زمان تولید می شوند، مورد استفاده قرار می گیرد.

ط) بیش برازش: در مرحله ی یادگیری مدل باید پارامترهای مدل را با استفاده از داده های آموزشی محاسبه کرد؛ بنابراین لازم است که مدل رفتار داده ها را یاد بگیرد. اگر زیاد از حد مدل یادگیری انجام دهد و سعی کند که داده ها را حفظ کند و مدل پیچیدهای در نهایت شود، به این حالت می گوییم مدل بیش برازش شده است. به اصطلاح گفته می شود که مدل داده ها را یاد نگرفته بلکه به خاطر سپرده است (حفظ کرده است). در حالت بیش برازش واریانس مدل بالا و بایاس پایین است.

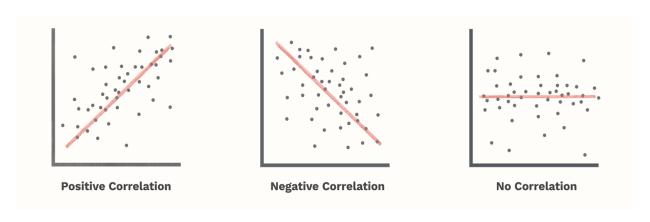
ی) یادگیری فعال: در مواردی که دادههای بسیار زیادی داریم که تعداد زیادی از آنها برچسب ندارند از این یادگیری را یادگیری استفاده می کنیم. در واقع در این روش، از دادههای برچسبخورده استفاده می شود تا مدل یادگیری را انجام دهد سپس از همین مدل استفاده می شود تا تعدادی از دادههای بدون برچسب، برچسب گذاری شوند. بعد از آن دوباره یادگیری روی دادههای جدید برچسب خورده و دادههای قبلی انجام می شود. این فرایند انقدر تکرار می شود تا تمام دادهها برچسب بخورند.

ک) همبستگی و استقلال ویژگیها: همبستگی چگونگی ارتباط یک یا چند متغیر با یکدیگر را توضیح می دهد. این متغیرها می توانند ویژگی های داده ورودی باشند که برای پیش بینی متغیر هدف ما استفاده شده است. همبستگی ، روش آماری تعیین کننده نحوه حرکت / تغییر یک متغیر در رابطه با متغیر دیگر است. اگر دو متغیر

با یکدیگر همبستگی داشته باشند آنگاه می توانیم یکی را با استفاده از دیگری پیشبینی کنیم. همبستگی میان ویژگیها می تواند مثبت یا منفی باشد. اگر با افزایش یک ویژگی، ویژگی دیگر هم افزایش یابد گفته می شود که بین این دو ویژگی همبستگی مثبت داریم اما اگر با افزایش یکی دیگری کاهش یابد میان این دو ویژگی همبستگی مثبت داریم.

مفهوم استقلال دو ویژگی در مقابل مفهوم همبستگی قرار دارد و بدین معناست که دو یا چند متغیر ارتباطی با یکدیگر ندارند و نمی توان یکی را با استفاده از دیگری پیشبینی کرد. در واقع عدم وجود همبستگی، استقلال دو ویژگی (متغیر) را نتیجه می دهد.

شکلهای زیر همبستگی مثبت، منفی و عدم وجود همبستگی(استقلال) میان دو ویژگی را نشان میدهد.



سوال ۲:

الف) با افزایش تعداد دادههای آموزش، واریانس مدل کاهش پیدا می کند اما بایاس می تواند افزایش یا کاهش پیدا کند[1] . در مقاله ذکر شده بر روی ۴ دیتاست این آزمایش صورت گرفته و در تمام ۴ دیتاست با افزایش تعداد دادههای آموزش واریانس کاهش پیدا کرده است اما بایاس در برخی موارد کاهش و در برخی موارد افزایش داشته است.

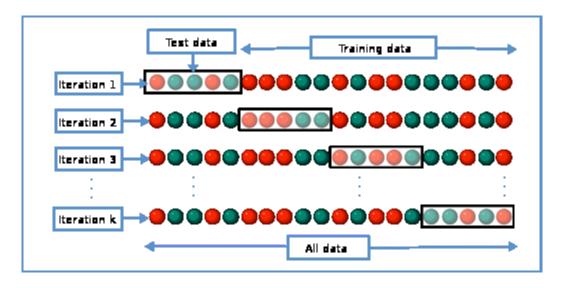
ب)

۱- رگولاریزاسیون(regularization)، در یادگیری ماشین، راهی برای پیشگیری از بیش برازش به حساب می آید. رگولاریزاسیون، بیش برازش را از طریق افزودن جریمه (Penalty) به تابع زیان (Loss Function) کاهش می دهد.

۲- اعتبار سنجی متقابل (Cross-validation): در این حالت دادههای نمونه به دو یا چند بخش تفکیک شده و در هر مرحله یکی از بخشها برای برآورد پارامترهای مدل به کار میرود. این بخش از نمونه را مجموعه دادههای آرمایشی (Test Set) مینامند. بخشهای دیگر نمونه که به آن مجموعه دادههای آزمایشی(Test Set) میگویند برای سنجش میزان خطای پیشبینی مدل به کار میروند. روند اعتبار سنجی متقاطع به صورت زیر است:

- ۱. دادهها را به دو بخش آموزشی و آزمایشی تفکیک میکنیم.
- ۲. برای دادههای آموزشی پارامترهای مدل مناسب را براساس کمینه سازی تابع خطا، برآورد میکنیم.
 - ۳. خطای برازش مدل ایجاد شده را روی دادههای آزمایشی اندازه گیری می کنیم.
 - ۴. نسبت خطای بدست آمده از مدل، برای دادههای آزمایشی و آموزشی نباید خیلی بزرگ باشد.
- 5. مراحل ۱ تا ۴ را با توجه به همگرا شدن نسبت حاصل از مرحله ۴ ادامه می دهیم در غیر این صورت به تعداد تکرار مشخص، عملیات پایان می یابد (هر کدام زودتر به وقوع بپیوندد). با توجه به میزان نسبت خطاهای ذکر شده بهترین مدل در این مرحله حاصل می شود.

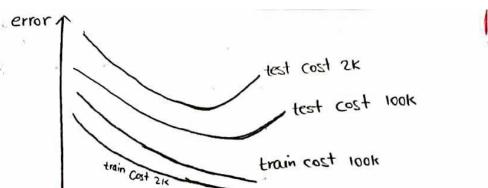
شکل زیر نحوه اعتبارسنجی متقابل (Cross-validation) را نشان میدهد.



۳- توقف زودهنگام (Early stopping)؛ هنگام استفاده از یک مدل تکرارشونده (iterative) روند آموزش را قبل از آخرین تکرار متوقف می کنیم. این کار موجب می شود که مدل مجموعه داده ها را حفظ نکند (به خاطر نسپارد).

۴- استفاده از دادههای آموزشی بیشتر و هم چنین انتخاب ویژگیها (feature selection) نیز راهکارهایی برای مقابله با بیش برازش هستند.

سوال ۳)



را افراس نقداد داده صفای کورند خطای آمرزش افزاس و خطای ست کاهس بدای کند سی خطای train در مرل ۱۵۰ سیتر از خطای ست در مرل ۲۸ است و خطای ست در مرل ۱۵۰ کمتر از خطای ست در مدل ۲۸ است.

CS Scanned with CamScanner

خطای MSE: خطای میانگین مربعات یا MSE در واقع میانگینی از مربعات اختلاف مقدار پیشبینی شده برای دادهها و مقدار واقعی آنهاست. برای بدست آوردن خطای میانگین مربعات از یک مجموعه یا n داده می توان از رابطه زیر استفاده کرد:

$$ext{MSE} = rac{1}{n} \sum_{i=1}^n (Y_i - \hat{Y_i})^2.$$

که در آن $\left(\frac{1}{n}\sum_{i=1}^n\right)$ عمل میانگین گیری را انجام می دهد و $(Y_i-\hat{Y}_i)^2$ مقدار مربع خطای هر داده را محاسبه می کند. پس MSE میانگین مربع خطاها است.

خطای RMSE: اگر از خطای MSE جذر بگیریم این خطا به دست می آید و در واقع انحراف استاندارد باقی مانده ها یا خطاهای پیشبینی (residuals) را نشان می دهد. باقی مانده ها معیاری برای اندازه گیری میزان فاصله خط رگرسیون و داده های واقعی هستند. خطای RMSE معیاری برای اندازه گیری گسترش این باقی مانده هاست. فرمول خطای RMSE:

$$RMSE = \sqrt{\sum_{i=1}^{n} rac{(\hat{y}_i - y_i)^2}{n}}$$

خطای MAE: اختلاف مقدار اندازه گیری شده کمیت از مقدار واقعی آن را خطای مطلق می گویند. در مدل یاد گیری ماشین اگر از اختلاف مقادیر پیشبینی شده برای داده ها با مقدار واقعی داده ها، میانگین بگیریم خطای میانگین مطلق یا MAE به دست می آید. فرمول محاسبه این خطا:

MAE =
$$\frac{1}{n} \sum_{j=1}^{n} |y_j - \hat{y}_j|$$

معمولا وقتی مقدار خطاها بالاست از خطای MSE و RMSE استفاده می شود و سعی می شود از خطای MAE (Y) استفاده نشود. همچنین استفاده از خطای RMSE از MSE رایج تر است زیرا واحد آن با واحد متغیر وابسته (Y) یکسان است.

MSE یک تابع مشتق پذیر است و همین امر انجام عملیات ریاضی را در مقایسه با یک تابع مشتق ناپذیر مثل MSE و RMSE آسان می کند بنابراین در بسیاری از مدلها خطای MSE و RMSE استفاده می شوند اگر چه تفسیر آنها نسبت به MAE دشوار تر است.

خطای MAE نسبت به دادههایی که دارای outlier هستند مقاوم تر است بنابراین در چنین شرایطی استفاده از MAE نسبت به MSE ارجحیت دارد. همچنین در مواردی که میخواهید به وجود outlierها در دادههای خود پی ببرید یک روش استفاده از خطای MSE و RMSE است.

سوال۵)

اثر تکانه: روشی است که به تسریع بردارهای شیب در جهت های مناسب کمک می کند ، بنابراین منجر به همگرایی سریع تر می شود. یکی از محبوب ترین الگوریتم های بهینه سازی است و بسیاری از مدل های پیشرفته با استفاده از آن آموزش می بینند. یک مثالی که درمورد گرادیان نزولی و اثر تکانه بیان می شود به این شکل است: گرادیان نزولی مثل یک فرد است که از یک تپه پایین می رود. او شیب دارترین مسیر را به سمت پایین دنبال می کند. پیشرفت او کند اما ثابت است. تکانه یک توپ سنگین است که از همان تپه می چرخد. اینرسی اضافه شده هم به عنوان نرم کننده و هم تسریع کننده عمل می کند، نوسانات را کاهش می دهد و باعث می شود ما دره های باریک، کوهان های کوچک و مینیمم های محلی را با سرعت رد کنیم و در آنها گرفتار نشویم.

مزایا: همگرایی سریعتر، کاهش نوسانات

مشکلات تکانه زیاد و کم: اگر تکانه کم باشد نمی تواند مدل را از گیر افتادن در مینیممهای محلی نجات بدهد و همچنین روند همگرایی خیلی کند صورت می گیرد.

اگر تکانه زیاد باشد موجب می شود که همگرایی به سرعت رخ بدهد و در نتیجه به جواب بهینه نرسیم در صورتی که تکانه زیاد باشد بهتر است نرخ یادگیری را کاهش بدهیم تا از سرعت همگرایی کاسته شود.

$$J(\omega) = \sum_{i=1}^{n} (y_i - \omega_{x_i}^T)^r = (y - X\omega)^T (y - X\omega)$$

سوال4 الف)

=> J(ω) = (xω) xω- ۲(xω) y + y y نست، ω مشق ی سیم تامقدار برست سه بردست آلید:

OJ(W) = YXTXW_YXTY = 0

 $\Rightarrow \hat{\omega} = (x^T x)^{-1} x^T y$

ب) (زمان که متغیروانسته داشته باشیم (مین همی ستون های X از صم مستقل بناشد) می توان از دا بعلم بالا استفاده کرد زیرا علم XTX وادن ندادد. داه ولی: متغیری اصافه کنیم که از سام متغیرها مستقل باشد دآن متغیروانسته را حزن نیم

الن مورت معم XX والانتران معلام الله على القداد راد الماسيم ا

به المرس اداوه المواد داده ها تركس ها ادساس العاد داده ها باستد لان بعناست كم ستون های و ترس × مسقل از هم سستند و طبق و قسدای در عبر غطی اگر ستون ای ما مسقل از معم ما مسقل با مرس از هم مسقل با مدور دادد و اردن بر برست و در بنتی علمی ۲۰ هم مرد دادد و اردن بر برست .

راه علی : یکی از ب تون های کی در هم و استندی دادند دا هدی تنیم و در حال آن میل ستون دیگر در مسقل از ساس بر ب تون ها ست ای این مینیم .

: $\tilde{w} = (x^Tx + \lambda I)^{-1}x^Ty$

$$T(\omega) = \sum_{i=1}^{n} F_i(y_i - \omega^T x_i)^T = \frac{1}{r} (x \omega_- y)^T F(x \omega_- y)$$
 (8)

$$\frac{\partial J(\omega)}{\partial \omega} = + \frac{\partial}{\partial \omega} (x\omega - y)^T F(x\omega - y)$$

$$\Rightarrow \hat{\omega} = (x^T F x)^{-1} x^T F y$$

$$y|x_1,x_1 \sim N(\omega_0+\omega_1x_1+\omega_$$

$$\Rightarrow P(y|x_1,x_r) = \frac{1}{\sqrt{r_0\sigma^r}} = \frac{(y-\omega_0-\omega_1x_1-\omega_rx_r-\omega_{\mu}x_1^r)^r}{r\sigma^r}$$

$$\ell(\omega_0, \omega_1, \omega_r, \omega_r) = \log \prod_{i=1}^{n} \rho(y^{(i)} | \chi_1^{(i)}, \chi_r^{(i)}) \qquad (\psi$$

$$= \sum_{i=1}^{n} \log P(y^{(i)}|x_{i-j}^{(i)},x_{i}^{(i)}) = \sum_{i=1}^{n} \log \frac{1}{\sqrt{r_{n}\sigma'}} e^{-\frac{(y^{(i)}-\omega_{-}\omega_{i}(z_{i}^{(i)})-\omega_{p}(x_{i}^{(i)})^{-}\omega_{p}(x_{i}^{(i)})^{r})}{r_{\sigma'}}$$

$$= \sum_{i=1}^{n} log \frac{1}{\sqrt{kn\sigma^{i}}} + \sum_{i=1}^{n} log e \frac{(y^{(i)} - \omega_{0} - \omega_{1}(x_{1}^{(i)}) - \omega_{1}(x_{1}^{(i)}) - \omega_{1}(x_{1}^{(i)})^{T})^{T}}{r\sigma^{T}}$$

$$= \sum_{i=1}^{n} log \frac{1}{\sqrt{r_{210}r^{*}}} - \frac{1}{r_{6}r^{*}} \sum_{i=1}^{n} \left(y_{-}^{(i)} w_{0} - w_{1}(x_{1}^{(i)})_{-} \omega_{r}(x_{r}^{(i)})_{-} \omega_{r}(x_{1}^{(i)})_{r}^{r} \right)^{r}$$

negative conclitional

$$= \sum_{i=1}^{n} (y^{(i)} - \omega_{0} - \omega_{1}(x_{1}^{(i)}) - \omega_{1}(x_{1}^{(i)}) - \omega_{1}(x_{1}^{(i)})^{r})$$

$$\frac{\partial f(\boldsymbol{\omega})}{\partial \omega_{o}} = -r \sum_{i=1}^{n} \left(g^{(i)}_{-\omega_{o} - \omega_{I}}(\boldsymbol{x}_{I}^{(i)})_{-\omega_{F}}(\boldsymbol{x}_{F}^{(i)})_{-\omega_{F}}(\boldsymbol{x}_{I}^{(i)})^{F} \right)$$

$$\frac{\partial f(\boldsymbol{w})}{\partial \omega_{l}} = -r \sum_{i=1}^{n} \left(g_{-\omega_{o}-\omega_{l}}^{(i)}(\boldsymbol{z}_{1}^{(i)}) - \omega_{r}(\boldsymbol{x}_{r}^{(i)}) - \omega_{r}(\boldsymbol{z}_{1}^{(i)})^{r} \right) (\boldsymbol{z}_{1}^{(i)})$$

$$\frac{\partial f(\boldsymbol{\omega})}{\partial \omega_{r}} = -r \sum_{i=1}^{n} (y_{-\omega_{o}-\omega_{i}}(x_{i}^{(i)})_{-\omega_{r}}(x_{r}^{(i)})_{-\omega_{r}}(x_{r}^{(i)})^{r})(x_{r}^{(i)})$$

$$\frac{\partial f(\omega)}{\partial \omega_{\mu}} = -r \sum_{i=1}^{n} (y^{(i)}_{-\omega_{i}} - \omega_{i}(x_{i}^{(i)})_{-\omega_{i}} (x_{i}^{(i)})_{-\omega_{\mu}} (x_{i}^{(i)})^{r}) (x_{i}^{(i)})^{r}$$

CS Scanned with CamScanner

مراجع:

[1] G. I. W. Damien Brain, "On the effect of data set size on bias and variance in classification .learning," School of Computing and Mathematics, Deakin University